

та акцій. До того ж, на матчах футбольного клубу «Шльонск», що відбувся в Вроцлаві, лунали антиукраїнські гасла та вивішувалися плакати, пов'язані з Волинською трагедією та із звинуваченнями в бік УПА та С. Бандери [3,4].

В підсумку можна зазначити, що під час війни історичні дебати з приводу українсько-польських відносин в минулому дещо поставлені на паузу. Проте в даному випадку як Україна, так і Польща потребує власного «подолання історичного минулого», як це колись було між Францією та Німеччиною. Допоки цього не станеться, то питання історичні і далі будуть переростати в політичні популістські гасла, що з часом може призвести до катастрофічних наслідків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Власов, В.&Кульчицький С. (2018) Історія України. Підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера. DOI: xxxx
2. Єндрачик, К. (2018) Історичні проблеми та політика пам'яті в польсько-українських стосунках (1991-2017). Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 3-4, 237-253. DOI: xxxx
3. Ультрас у Польщі влаштували акцію протесту проти України. Фотофакт. Oboz.UA. Відновлено з <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/football/ultras-u-polschi-vlashtuvali-aktsiyu-protestu-proti-ukraini-fotofakt.htm>
4. У Польщі влаштували протест проти України, розмістивши образливі банери під час футболу. Фотофакт. Oboz.UA. Відновлено з <https://news.obozrevatel.com/ukr/sport/football/u-polschi-vlashtuvali-protestu-proti-ukraini-rozmistivshi-obrazlivi-baneri-pid-chas-futbolu-fotofakt.htm>
5. Śniegocki R.& Zielińska A.(2018) Wczoraj i dziś. Podręcznik do historii dla klasy 8 szkoły podstawowej. Nowa Era. Warszawa. DOI:xxxx

Чиж Олексій Олексійович

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Гончарова О.С.

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

ВІЙСЬКОВЕ БУДІВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

П. СКОРОПАДСЬКОГО: ІСТОРИОГРАФІЯ ПИТАННЯ

До початку 1990-х років проблема військового будівництва Української держави розроблялася лише істориками української діаспори. Проте вона представлена незначною кількістю робіт, здебільшого учасників революційних подій та вільнокозацького руху. Значну увагу діяльності гетьманського уряду, спрямованій на побудову національної армії, приділили І. Мазепа та Д. Дорошенко. Д. Дорошенко стверджує, що період гетьманату був найпродуктивнішим з поміж інших відрізків визвольних змагань для

військового будівництва. Значним внеском в дослідження військової історії стала колективна праця «Історія українського війська». Вона є всебічним і фундаментальним дослідженням військової історії. Історію українського війська доби визвольних змагань 1917-1921 років дослідив З. Стефанів, подавши позитивну оцінку здійсненню П. Скоропадським діям в цій галузі. У ранній діаспорній літературі можна знайти й негативні оцінки правління П. Скоропадського. Зокрема до таких слід віднести роботу П. Христюка, який вважав, що правління гетьмана П. Скоропадського символізує занепад української державності у всіх її галузях, у тому числі і у військовій сфері. Частково проблеми військового будівництва за гетьманату розкриваються у роботі безпосереднього учасника тих подій, колишнього полковника гетьманського Генерального штабу О. Удовиченка «Україна у війні за державність». Необхідно відзначити також цінну розвідку Л. Шанковського, де, зокрема, аналізується професійно-технічний розвиток української армії і зміни в її командних та управлінських структурах 1918 року. Знайшло часткового розгляду питання військового будівництва цього періоду й в роботі П. Мірчука. Проблеми формування Окремого Загону Січових Стрільців розглядаються у праці С. Ріпецького. Таким чином, історики українського зарубіжжя поклали початок вивченню військового будівництва періоду Української держави, але не маючи можливості використовувати всі джерела через відсутність їх за кордоном, не змогли подати цілісну картину цього процесу.

Аналізуючи радянську історіографію 1920-1980-х рр., потрібно зважати на тиск офіційної ідеології, в умовах якого вона формувалася. Незважаючи на велику кількість колективних праць і монографій, присвячених висвітленню революційних подій та громадянської війни в Україні, жодна з них об'єктивно не торкнулась військової політики гетьманського уряду. Радянські історики негативно оцінювали правління гетьмана П. Скоропадського і взагалі ігнорували будь-які досягнення Української Держави у сфері будівництва Збройних сил. Показником цього може бути наукова робота «Історія Української РСР». Більш виважені оцінки процесу розбудови національних збройних сил почали з'являтися в період перебудови, коли було знято ідеологічні перешкоди та відкрито частковий доступ до архівних документів революційної доби.

На початку 1990-х років відбулися значні зміни у дослідженні державної діяльності гетьманату щодо створення Збройних сил Української держави. Ця тема стає об'єктом самостійного дослідження українських вчених. Підвалини військової політики Гетьмана Павла Скоропадського досліджували Н. Барановська, Г. Гаврилук, В. Горелов, М. Кравчук, Б. Левік, О. Мироненко, Б. Монкевич, Ю. Осадчий, А. Сидоренко та Л. Скорич. Коротка характеристика основних аспектів утворення окремих військових збройних формувань, Чорноморського флоту міститься у роботах Ю. Вавка, О. Гавриленка та І. Лагвиненка, П. Гай-Нижника, І. Гриценка, А. Лубенця, М. Мамчака, О. Мироненка, О. Тимощука, І. Хоми та С. Шрамченка. Значний внесок у

дослідження вільнокозацького руху зробили історики В. Голубко, В. Задунайський, П. Захарченко, В. Лободаєв, О. Мироненко, Г. Турченко та ін. З'явилися дисертації, в яких досліджуються проблеми військового будівництва в Українській Державі 1918 року, зокрема Г. Гаврилюка і В. Горелова. Окремі проблеми кадрової політики у військовій сфері, основні законодавчі акти щодо формування військових частин, українізацію Чорноморського флоту аналізують автори робіт присвячених військовому будівництву періоду визвольних змагань 1917-1921 рр.. Цікавий матеріал щодо військового будівництва досліджуваного періоду зосереджений у наукових розробках присвячених історії збройних сил нашої держави. Але розгляд подій 1918 року в них носить переважно фактологічний характер. Значним науковим досягненням сучасних істориків є достатньо повне відтворення біографій визначних генералів та офіцерів українських Збройних сил доби Української Держави, яке здійснено О. Колянчуком, М. Литвином, К. Науменком.

Починаючи з 1990-х років з'явилась велика кількість робіт, присвячених історії Української революції. Серед таких праць, заслуговують на увагу роботи українських істориків В. Вериги, В. Литвина, О. Реєнта та О. Рубльова, В. Солдатенка, О. Федюшина та колективні дослідження «Нарис історії української революції 1917-1921 рр.», «Події та особистості революційної доби», другий том «Політичної історії України ХХ століття». Проте ці роботи не охоплюють повною мірою весь спектр військової діяльності Української держави, а лише окреслюють коло проблемних питань. Важливе значення мав вихід навчального посібника О. та М. Копиленків, в якому проведено системний аналіз правових основ державного будівництва українських урядів 1917-1920 рр., у тому числі й в галузі військового будівництва.

Таким чином, історіографічний аналіз свідчить, що чимало аспектів з історії військової політики Української держави залишились поза межами уваги дослідників. Потребують уточнення деякі аспекти формування концепції військового будівництва та залежність її втілення від зовнішньополітичного фактору; діяльності гетьмана П. Скоропадського і його уряду спрямованої на створення регулярних сухопутних військ та формування Військово-морського флоту; ставлення до вільнокозацького руху.

Шевкунов Олександр Вікторович
Науковий керівник – канд. істор. наук Лапченко А.С.
Державний біотехнологічний університет

НАСЛІДКИ ГОЛОДОМОРУ В УКРАЇНІ 1932-1933Р.Р.

Щороку кожну четверту суботу листопада українці запалюють свічки як символ пам'яті про жертв Голодомору. У 1932-1933р.р. «смерть через голод» стала наслідком геноциду українського народу за його супротив колективізації